SPROGPOLITIK

Dette faktablad forklarer, hvordan flersprogethed, som er en af EU's kerneværdier, fremmes gennem studier i udlandet, interkulturel udveksling og sprogindlæring. Det giver et overblik over EU's støtte til den litterære og audiovisuelle sektor med hensyn til formidling af værker på alle EU-sprog og mindretalssprog. Faktabladet beskriver også Europa-Parlamentets rolle med hensyn til at opretholde EU's sprogpolitik.

RETSGRUNDLAG

— Artikel 3 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) fastsætter, at Unionen "respekterer medlemsstaternes rige kulturelle og sproglige mangfoldighed".

— I artikel 165, stk. 1 og 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) understreges det, at det er et mål for Unionens indsats at "udvikle den europæiske dimension på uddannelsesområdet, navnlig gennem **undervisning i og udbredelse af** medlemsstaternes sprog" med fuld respekt for den kulturelle og sproglige mangfoldighed.

— Artikel 21 og 22 i EU's charter om grundlæggende rettigheder **forbyder forskelsbehandling på grund af sprog** og pålægger Unionen en forpligtelse til at **respektere den sproglige mangfoldighed**.

— Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs forordning nr. 1 fra 1958 om den ordning, der skulle gælde for det tidligere Europæiske Økonomiske Fællesskab på det sproglige område, er blevet ændret i takt med udvidelserne af EU. Det er i denne forordning og i artikel 55, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union, at EU's 24 officielle sprog er fastsat. Bestemmelserne i forordningen og artikel 24 i TEUF fastsætter, at enhver unionsborger har **ret til at skrive til enhver EU-institution eller ethvert EU-organ på et af disse sprog** og få svar på samme sprog.

MÅL

EU lever efter mottoet "forenet i mangfoldighed", og **sproglig mangfoldighed** er således både en grundlæggende værdi og en del af hverdagen i EU.

EU's sprogpolitik søger at fremme respekt for den sproglige mangfoldighed i alle medlemsstaterne og skabe interkulturel dialog i hele EU. EU støtter tilegnelsen af fremmedsprog **som en grundlæggende kompetence**, der giver adgang til uddannelse og beskæftigelsesmuligheder. Faktisk er et vigtigt mål for det europæiske uddannelsesområde, hvor EU's nationale uddannelsessystemer samarbejder om at blive stærkere og mere inklusive, at forbedre sprogundervisningen, så det bliver standard for folk i EU at tale to sprog ud over deres eget modersmål (se meddelelsen om styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur). EU har også et mål om at beskytte mindretalssprog på grundlag af Europarådets europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog.

Et af målene med programmet Et Kreativt Europa 2021-2027 er at **beskytte, udvikle og fremme Europas kulturelle og sproglige mangfoldighed og kulturarv**. Det foreslåede

opfølgningsprogram, AgoraEU (2028-2034), fastholder dette generelle mål. Det nye programområde Media+ under AgoraEU skal også støtte flersproget audiovisuelt indhold.

RESULTATER

A. Politikudvikling og støtte til sprogforskning

1. Støtte til sprogindlæring

Den 22. maj 2019 vedtog Rådet for Den Europæiske Union en henstilling om en samlet tilgang til sprogundervisning og sprogindlæring. Rådet opfordrer medlemsstaterne til at styrke sprogindlæringen i den obligatoriske skolegang, navnlig ved at sikre, at flere sproglærere har mulighed for at lære og undervise i udlandet. Det tilskynder også til, at der anvendes innovative undervisningsmetoder med brug af digitale værktøjer såsom den europæiske skoleuddannelsesplatform, som omfatter eTwinning-projektet. eTwinning er et gratis onlinefællesskab for skolepersonale i hele Europa, hvor man kan samarbejde om projekter, udveksle idéer og deltage i faglig udvikling.

2. Standardindikatorer for sproglige kompetencer

EU tilskynder også til anvendelse af Europarådets "fælles europæiske referenceramme for sprog. Dette værktøj blev **udformet med henblik på at skabe et gennemsigtigt, sammenhængende og omfattende grundlag** for at udvikle lærebøger til sprog og retningslinjer for læseplaner, udarbejde undervisnings- og læringsmaterialer samt vurdere fremmedsprogskompetencer. Det anvendes nu i vid udstrækning i Europa og på andre kontinenter.

3. Samarbejde med centre for sprogforskning

EU samarbejder tæt med to centre for sprogforskning, Europarådets Europæiske Center for Moderne Sprog (ECML) og det europæiske center for forskning i flersprogethed og sprogindlæring (Mercator). ECML støtter høj kvalitet og innovation i sprogundervisningen. Hovedformålet er at **støtte medlemsstaterne i at gennemføre effektive politikker for sprogundervisning** gennem udveksling af bedste praksis og programrelaterede netværk og forskningsprojekter. EU medfinansierer ECML-projekter for at fremme den sproglige integration af børn med indvandrerbaggrund og for at fastlægge kvalitets- og sammenlignelighedskriterier for sprogprøver og vurdering heraf. Mercator fokuserer hovedsageligt på regionale sprog og mindretalssprog i Europa og arbejder med studier, registrering, formidling og anvendelse af viden inden for sprogindlæring i skolen, i hjemmet og gennem kulturel deltagelse.

4. Europæisk masteruddannelse i oversættelse

Den europæiske masteruddannelse i oversættelse er et kvalitetsmærke for universitetsprogrammer inden for oversættelse, som opfylder professionelle standarder og imødekommer markedskravene. Hovedformålet er at **øge kvaliteten af oversætteruddannelsen** og tilskynde veluddannede personer til at vælge en karriere inden for oversættelse i EU.

B. Handlingsprogrammer

1. Erasmus+-programmet

Erasmus+ er EU's program for uddannelse, ungdom og idræt. Fremme af sprogindlæring og sproglig mangfoldighed er et af programmets specifikke mål. Der ydes sproglig onlinesupport under Erasmus+ til deltagere, som skal læse et semester i udlandet, **for at hjælpe dem med at lære sproget i deres værtsland**. Erasmus+ tilskynder også til samarbejde mellem fagfolk på uddannelsesområdet for at innovere og udveksle god praksis. Det finansierer projekter, der skal støtte undervisning i og indlæring af tegnsprog, øge bevidstheden om sproglig mangfoldighed og beskytte mindretalssprog.

2. Programmet Et Kreativt Europa

Programmet Et Kreativt Europa støtter **oversættelse af bøger og manuskripter** gennem sit kulturdelprogram. Et eksempel er EU's litteraturpris, der medfinansieres af programmet, og som belønner nye forfattere og giver støtte til oversættelse for at udvide udbredelsen af deres værker i hele Europa.

3. Den europæiske sprogdag

Den europæiske sprogdag blev fejret første gang i 2001. Det blev sådan en succes, at EU og Europarådet besluttede at gøre det til en årlig begivenhed, som fejres hvert år den 26. september med en bred vifte af arrangementer, der går ud på at fremme sprogindlæring i hele Europa.

4. Den Europæiske Sprogpris

Kommissionen har siden 1998 uddelt Den Europæiske Sprogpris for at **belønne nye initiativer inden for sprogundervisning og -indlæring**. Den støtter skoler, universiteter, uddannelsescentre og andre organisationer på alle uddannelsesniveauer – fra den tidlige barndom til voksenalderen – i alle Erasmus+- og partnerlande.

Prisen er også åben for lokale og regionale myndigheder, arbejdsgivere, foreninger og enkeltpersoner, der har ydet et fremragende bidrag inden for sprogundervisning og -indlæring. Vinderne opnår anerkendelse og synlighed på nationalt og europæisk plan.

5. Juvenes Translatores

Hvert år uddeler Kommissionen Juvenes Translatores-prisen til den bedste oversættelse udarbejdet af en 17-årig elev i hver medlemsstat. Eleverne kan vælge at oversætte fra og til ethvert af EU's officielle sprog.

6. eTranslation

Europa-Kommissionens eTranslation-værktøj er en maskinoversættelsestjeneste, der er udviklet af Generaldirektoratet for Oversættelse for at lette flersproget kommunikation i hele EU. Det hjælper EU's institutioner, offentlige forvaltninger og små og mellemstore virksomheder med at oversætte tekster og dokumenter på alle officielle EU-sprog samt islandsk, norsk og russisk. eTranslation understøtter også EU's flersprogede websteder og forbedrer adgangen til oplysninger, hvor der endnu ikke foreligger fuldstændige menneskelige oversættelser. Tjenesten bidrager til at fremme sproglig mangfoldighed og lige adgang til EU-oplysninger.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

A. Sproglig mangfoldighed

Parlamentet har vedtaget en flersproget sprogpolitik i sin egen kommunikationsstrategi for at tillægge alle EU-sprog lige stor betydning. De fleste af Parlamentets dokumenter oversættes til alle de officielle sprog, og alle medlemmer af Europa-Parlamentet har ret til at tale på et EU-sprog efter eget valg. Der tilbydes rundvisninger i Huset for Europæisk Historie og Parlamentarium (Parlamentets besøgscenter) på EU's 24 officielle sprog.

Parlamentet fremmer også den sproglige og kulturelle mangfoldighed. LUX-publikumsfilmprisen, der arrangeres i fællesskab af Europa-Parlamentet og Det Europæiske Filmakademi, belønner navnlig fremragende europæiske film. Filmene undertekstes på alle officielle EU-sprog for at gøre dem tilgængelige for et bredere publikum.

Den 19. maj 2021 vedtog Parlamentet en beslutning om kunstig intelligens inden for uddannelse, kultur og den audiovisuelle sektor. Beslutningen er relevant for sprogpolitikken, da den på den ene side understreger de risici og udfordringer, som kunstig intelligens udgør for den sproglige mangfoldighed, og på den anden side dets potentiale til at fremme flersprogethed f.eks. gennem automatisk undertekstning og eftersynkronisering.

I sin beslutning af 11. november 2021 med titlen "Det europæiske uddannelsesområde: en fælles holistisk tilgang" understregede Parlamentet betydningen af at lære fremmedsprog. Det understregede behovet for, at medlemsstaterne støtter sprogindlæring på alle niveauer, navnlig på primær- og sekundærtrinnet. Dette er i overensstemmelse med Europarådets mål om "flersprogethed" og målet er, at eleverne skal kunne mindst to andre officielle EU-sprog, inden de forlader grundskolen. Kommissionen blev i beslutningen opfordret til at udvikle redskaber, som fremmer gennemførelsen af Rådets henstillinger om en samlet tilgang til sprogundervisning og sprogindlæring, overvåge fremskridtene og give økonomisk støtte, især til skoler, der tilbyder modersmålsundervisning for EU-borgere, der bor i andre EU-lande. Desuden opfordres medlemsstaterne til at indsamle sammenlignelige data om sprogindlæring;

I sin beslutning af 9. maj 2023 om gennemførelsen af direktivet om audiovisuelle medietjenester understregede Parlamentet vigtigheden af at lette synkronisering, undertekster og lydbeskrivelser på alle sprog i det område, hvor de audiovisuelle medietjenester leveres. Parlamentet anmodede om en større indsats for at udbrede europæiske programmer, der repræsenterer hele spektret af Europas sproglige mangfoldighed, ikke kun de officielle sprog, men også regionale sprog og mindretalssprog.

Den 16. juli 2025 foreslog Kommissionen et nyt Erasmus+-program for 2028-2034 og en efterfølger til programmet Et Kreativt Europa under EU's budget for 2028-2034 med titlen "AgoraEU". Parlamentet og Rådet vil være fælleslovgivere for begge programmer.

B. Støtte til mindretalssprog

I sin beslutning af 17. december 2020 om borgerinitiativet "Minority SafePack – en million underskrifter for mangfoldighed i Europa" gav Parlamentet udtryk for sin støtte til initiativet, der har til formål at forbedre beskyttelsen af sproglige mindretal.

I sin beslutning af 22. november 2023 om Europa-Parlamentets forslag til ændringer af traktaterne opfordrede Parlamentet til en stærkere beskyttelse af regionale sprog og mindretalssprog og til, at de medtages i fremtidige revisioner af EU-traktaterne.

C. Konferencen om Europas fremtid

I maj 2022 vedtog konferencen om Europas fremtid sin rapport om det endelige resultat af konferencen. Med denne rapport lyder det i plenarforsamlingens forslag nr. 48 om "kultur og udvekslinger", at EU bør "fremme flersprogethed som en bro til andre kulturer fra en tidlig alder. Det understreger, at mindretalssprog og regionale sprog kræver yderligere beskyttelse under hensyntagen til Europarådets konvention om mindretalssprog og rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal.

I forslaget foreslås det også, at EU overvejer at **oprette en institution, der fremmer sproglig mangfoldighed på europæisk plan**. Det stiller også krav om, at børn lærer et andet EU-sprog end deres modersmål på højt niveau allerede fra grundskolen, sigter mod at fremme den europæiske samhørighed ved at tilskynde borgerne i grænseområder til at lære nabolandets sprog, og fremmer engelskkundskaber for at forbedre kommunikationen mellem borgerne.

Dette faktablad er udarbejdet af Europa-Parlamentets Temaafdeling for Borgere, Ligestilling og Kultur. Der kan findes yderligere oplysninger om emnet på Kultur- og Uddannelsesudvalgets websted.

Anastasia MITRONATSIOU / Denise CHIRCOP
05/2026